

HUMANITIES INSTITUTE
Serhat Tertemiz, MA

CÜCE (1964) FAKİR BAYKURT (1929 - 1999)

İçindekiler

Hayvanlar Yüzünden
Bit Hikâyesi
Cüce
Zekiye Benimdir
Namazdan Önce Oyun
Beşik Örtüsü
Tüfekçi
Deligöz Ali'nin Düğünü
Keziban Gelin
Buğday Ekme Zamanı
Ayı Kapanı
Bir Alım Satım Senedi
Ormanda Bir Olay
Kör Osman'ın Tarlası
Eski Kovanlar

Hakkında

“*Cüce* Fakir Baykurt'un 1964 yılında yayımladığı 4. sırada yer alan hikâye kitabıdır. Kitapta yer alan 15 hikâyenin 9'unda tek vaka vardır (...) İlk dönem hikâyelerinden oluşan bu eser yapı bakımından oldukça basittir. Bu hikâye kitabında da köyü ve köylüleri anlatmaktadır. Gözlemlerinden ve dinlediklerinden yararlanarak hikâyeleri kaleme almıştır. Her öyküsünde olduğu gibi burada mahalli dil özellikleri gösteren kelimeler ve argolu bir anlatım vardır. Vazgeçemediği mesajlı anlatım bu öykülerde de kendisini gösterir” (Yanardağ 2005, 175). Toplumcu-gerçekçi yazınsal akımın ilkeleri çerçevesinde eserler verdiği görülen yazarın gerçekçi uygulamalara ve üsluba neredeyse sonuna kadar sadık kaldığı görülür. Özellikle röportaj, belgeleme, gözlem ve yaşanmış olaylardan yola çıkan anlatıcının yapıtlarında Doğalcı akımın izleri de görülmektedir. Gündümlü bir yazar olan Baykurt'un Sosyalist gerçekçilik anlayışıyla toplumu aydınlatma görevini üstlendiğini ve bu yüzden de eserlerinin didaktik nitelikler taşıdığı görülmektedir.

HAYVANLAR YÜZÜNDEN

Kişiler

Baytar (Asosyal/Sorumsuz) Tarım ve Orman Bakanlığı'na bağlı bir hayvan sağlık memuru olan baytar, bazı köylerde şarbon şap hastalığının ortaya çıktığı haberinin yayılması üzerine köyleri gezmeye başlar. Okluca köyündeki yerlileri bir tarikat liderine kulluk ettikleri için aşağılar. Görevini yapmayan, yetkilerini kötüye kullanan ve köylülere karşı intikam duygusu güden baytar olumsuz bir karakterdir. Dönemin ilerici ideallerini benimsemiş gibi görünse de etik değerlerden yoksundur.

Alaycı “Ulan bu kara sakallar, bu kırılmadık tüyler ne yüzünüzde? Sizler keçi misiniz?” (Baykurt 2019, 228).

Somut Rasyonel ve materyalist dünya görüşünü benimsemiştir: “Atın bu küflü kafaları atın! Hangi devirde yaşadığınızı düşünün önce! Başka uluslar uçup aya yıldızla kondu! Biz hâlâ

yerlerde sürünüyoruz! Sebep sizin cahilliğiniz! Ulan insan bu devirde bir yobazın ardına düşer mi?" (Baykurt 2019, 228).

Küçümseyici "Haa, şimdi de devletin memurlarına karşı geliyorsunuz öyle mi? Biz size iyilik edelim deriz, demek siz bize kötülükle karşılık verirsiniz? Ulan siz birer odunsunuz be! Odunlar iyilikten ne anlar?" (Baykurt 2019, 229).

Düzenbaz "Etme eyleme Komutanım, bunun aslı astarı yoktur! Meselenin aslı Baytar Beyimizin bir düzmesidir. Sen şu köyden bize bir tane şarbonlu, şaplı hayvan göster, biz bu köyü terkedelim" (Baykurt 2019, 231).

Buyurgan "Hacı Şakir'le Muhtarın işleri tamamdır! Ötekiler sırayla önüme dikilsinler çabuk!" dedi. "Çabuk çabuk çabuk!" diye de bir bağırды ki! Odanın damından topraklar dökülmeye başladı" (Baykurt 2019, 243).

Muhtar Okluca köyünün muhtarıdır.

Kaymakam İlçenin kaymakamıdır.

Uncuoğlu Düzşehirli bir tarikat şeyhidir.

Hacı Şakir Mütedeyyin bir köylüdür.

Recep Öztürk Arzuhâlcidir.

Detaylı Olay Örgüsü

Baytar'ın Köylüler Tarafından Dövülmesi Oldukça az nüfusa sahip bir köy olan Okluca'ya devlet memurları, bürokratlar ve siyasetçiler çok ender de olsa uğramaktadırlar. Seçmen sayısı az olduğu için Oklucalılar pek umursanmazlar. Oldukça ücra ve ulaşılması zor bir yer olan Okluca'da yerliler hiçbir yere gidemedikleri için kendilerini meşgul etmek amacıyla dine yönelir ve Uncuoğlu Hazretleri'nin müridi olurlar. Bundan dolayı köydeki her erkek sakal bırakmaya başlar. Yerli erkekleri sakallı halde gören devlet yetkilileri bu durumdan duydukları rahatsızlığı dile getirirler. Bunlardan biri de şarbon şap hastalığı kontrolü yapmak amacıyla köye gelen baytar olur. Köylülerle birlikte kahvehanede görüşen baytar şeyhe ve ona inananlara hakaret dolu sözler sarf eder. Bunun üzerine Hacı Şakir akrabalarıyla birlikte baytarı darbeder. Baytar yapmaya geldiği aşıları bir kenara bırakarak cipine biner ve oradan hızla uzaklaşır. Oklucalılar başlarına kötü bir şey geleceğini hissederler.

Köyün Karantinaya Alınması 2-3 gün sonra jandarma erleri köye gelir ve şarbon hastalığından dolayı bütün hayvanların ahırlara kapatılacağını ve köyden dışarı çıkmanın yasaklandığını bildirirler. Oklucalıların itirazı üzerine ağır güvenlik önlemleri alınarak köy dış dünyaya tamamen kapatılır. Okluca'yı görmeye gelen kaymakama baytarın yalan söylediği bildirilse de karar çoktan verilmiştir. Hayvanların telef olacağını anlayan köylüler ilçeye giderler. Kaymakamın odasına girdiklerinde uzun sakallarından dolayı kovulurlar. Oklucalılar sakallarını kestirip kaymakamla yeniden görüşürler. Arzuhâl yazdırıp Ankara'ya telefon ederler. Fakat konuyla ilgilenen kurum baytarlık olduğu için yapılacak hiçbir şey yoktur. Hayvanlar teker teker ölmeye başlar. Bunun üzerine baytardan özür dilemeye karar verilir. Bunun için ilçenin hatırı sayılır memurlarından ve öğretmenlerinden yardım istenir. Öğretmen Şükrü Efendi'nin isteği üzerine baytar inadından vazgeçer. Köylü erkeklerin köye dönmelerinin hemen ardından baytar da cipiyle gelir. Baytar köylü erkeklerin sakallarını makineyle kesip Muhtar ve Hacı Şakir'le özel olarak görüşür. Birkaç hayvanı muayene ettikten sonra hastalığın geçtiğine dair bir rapor yazar ve böylece köydeki karantina kaldırılır. Ciddi zarara uğramış olan köylüler ellerinde kalana şükretmek zorunda kalırlar.

Temalar

İntikam *Hayvanlar Yüzünden* adlı öyküde Baykurt, köylü sınıfıyla devlet memurları arasındaki çatışmayı ironik bir üslupla gerçekçi uygulamaların ışığında okura anlatır. Oklucalılar, dini inançlarına hakaret eden baytarı darbeder. Bunun üzerine baytar köydeki hayvanların şarbon hastalığına yakalandığına dair yalan bir rapor yazar. Karantina altına alınan köydeki hayvanların çoğu birkaç gün

içinde telef olur. Köylüler baytardan özür dileyerek karantınayı kaldırmayı başarırlar. Baytarın sorumsuzluğu nedeniyle birçok hayvan hayatını kaybeder ve köylüler ciddi zarara uğrarlar.

BİT HİKÂYESİ

Kişiler

<i>Haşim</i>	Anlatının başkarakteri köyde eski usullerle çalışmaktadır.
<i>Nuri</i>	Haşim'in iş arkadaşı ve köylüsüdür.
<i>Veysel</i>	Nuri'nin askerlik arkadaşıdır. Çaltı köyünde yeni teknolojiyle tarım yapar.
<i>Şerfe</i>	Veysel'in eşidir.

Detaylı Olay Örgüsü

Haşim'in Köye Geri Dönmesi Bir dağ köyü olan Düzenli'de yaşayan yerliler kömür, tekne, saban ve düven yapıp satarak hayatlarını idâme ettirirler. Yıllar önce İstanbul'a askerlik yapmaya gitmiş olan Haşim albayın emirerliğini yapmıştır. Kent hayatını gördükten sonra bir daha köye dönmemeye and içmişse de ailesinin ısrarı üzerine geri dönmüştür. Düzenli'de evlenen Haşim dünyaya gelen her çocukla doğduğu yere daha fazla bağımlı hâle gelmiştir. Yerliler gibi Haşim de düven, saban, tekne, ve kömür yaparak bunları satmaktadır. Dostu Nuri'yle birlikte geceleri yola çıkarlar.

Haşim'in İstanbul'da Tanıştığı Arkadaşına Konuk Olması Çaltı köyünden geçilirken Haşim, Aksaray'da aynı evde kaldığı askerlik arkadaşı Veysel'le karşılaşır. Nuri'yle hasret gideren Haşim eve davet edilir. Veysel'in ısrarı üzerine Haşim Nuri'yle birlikte eve gitmeyi kabul eder. Veysel'in evi oldukça büyük, bakımlı ve temizdir. Veysel'in durumunun iyi olduğunu gören Haşim onun 130 dönüm kışlık tarlası olduğunu ve motorlu araç kullanmaya başladığını öğrenir. Veysel Haşim'le Nuri'nin evde gecelemlerini ister. Fakat kendileri ve kıyafetleri oldukça kirli olan, kokan ve bitlenmiş olan ikili temiz yatakları ve çarşafı kirletmek istemezler. Çeşitli bahaneler sunarak Veysel'den kurtulmaya çalışsalar da onun arzusunu yerine getirmek zorunda kalırlar. Haşim'le Nuri Şerfe yatağı hazırladıktan sonra nasıl yatacaklarını düşünürler. Kısa bir süre sonra Nuri Haşim'e kıyafetleri tamamen çıkarıp kendilerini temizledikten sonra yatmayı önerir. Haşim Nuri'nin önerisini beğenir ve ikili planı uygulayıp temiz yataklara yatar.

Temalar

Bilim-Teknoloji *Bit Hikâyesi* adlı öyküde Baykurt, askerliklerini İstanbul'da yapmış iki tertibin kendi köylerine döndükten sonra yaşadıkları farklı hayatlara değinir. Düzenli adındaki bir dağ köyünde yaşayan Haşim eski usullerle iş yaparak para kazanmaya çalışmaktadır. Çok çalışmasına rağmen az para kazanır. Düzlük bir köyde yaşayan Veysel'se çağın gereklerine ayak uydurarak kısa sürede zenginleşir. Haşim kadar emek sarf etmese de ondan çok para kazanır. Teknolojik gelişmeleri takip eder ve ticaretle uğraşır. Yoksul köylüler olan Haşim'le Nuri Veysel'e ait temiz bir çarşafı kirletmekten çekinirler. Yoksulluk, toplumsal sınıf, adaletsizlik gibi temalar ana temayla bağlaşıktır.

CÜCE

Kişiler

Muhammet (Mantıklı/Duygusal) Anlatının başkarakteri olan Muhammet, askerlik yaşının gelmesiyle birlikte görevini icra etmek için İstanbul'a gider. Orada Emine'yle tanışır, iki çocuğu olur ve marangozluk yapmaya başlar. Yıllar sonra köyüne geri dönen Muhammet geri dönmeme kararı alır. Köyde yeniden evlenip yeniden çocuk sahibi olur. Fakat Muhammet köyde gerçekleştirmeyi umduğu hiçbir arzusunu gerçekleştiremez. İstanbul'daki hayatına ve Emine'ye özlem duyar. Geriye kalan hayatını pişmanlık içinde geçirir. Bu yüzden Muhammet'in vücudunun sağ tarafına inme iner.

Gizemli Askere gittikten sonra uzun yıllar köye geri dönmez. Herkes ona ne olduğunu merak eder: “Asker olmuş, kalkıp gitmiş İstanbul’a. Yılı günü tamam olmuş, dönmesi gerek, dönmemiş köye. İzi tozu bulunmamış. Ne mektubu, ne kendisi...” (Baykurt 2019, 257).

Çağdaş “Yetmiş yamalı, perişan giysiler yok; pırıl pırıl lâcivert ceket pantolon; “borsa” marka mı, “borseleno” marka mı, yeni kalıptan çıkmış bir yuvarlak şapka” (Baykurt 2019, 257).

Sorumsuz Eşini ve çocuklarını terk etmiştir: “Çaf çuf, çaf çuf, tren gelmiş. Binmişler. İki üç istasyon gitmişler. Muhammet “Su alayım, salatalık alayım!” diye, bir küçük istasyonda inmiş de kayboluvermiş!” (Baykurt 2019, 259).

Pişman Eşini terk etmiş olmaktan pişmanlık duyar: “Em...na...nım! Em...na...nım, ah! Em...na...nım!” diye ağlar, ağlarmış” (Baykurt 2019, 260).

Hasretkeş “Em...na...nım!” diye ağlamaya başladı. Hem ağlıyor, hem, “Senin elinde bir çare vardır, bana bir iyilik et, Emine hanıma kavuşayım!” der gibi, gözlerime bakıyordu” (Baykurt 2019, 262).

Emine Muhammet’in kentli eşidir.

Çelen Ali Muhammet’in babasıdır.

Anne Muhammet’in annesidir.

Öğretmen Anlatıcıdır.

Detaylı Olay Örgüsü

Muhammet’in İstanbul’dan Köye Geri Dönmesi Askerlik görevini yapmak için köyden ayrılıp İstanbul’a giden Muhammet aradan yıllar geçmiş olmasına rağmen köyüne geri dönmemiştir. Ailesi onun için endişelenmeye başlar ve onun başına kötü bir şey geldiğini düşünerek üzülür. Fakat yıllar sonra Muhammet eşi ve iki çocuğuyla birlikte köye döner. Köyün varlıklılarından olan babası Çelen Ali, oğlunun geri dönmesi şerefine bir deve kurban eder. Şehirde marangozluk yaparak hayatını kazanmış olan Muhammet kentli ve kibar bir kadınla evlenmiştir. İki çocuğu da aynı Muhammet’e benzemektedir. Muhammet İstanbul’a geri dönmek istemese de Emine geri dönme konusunda ısrar eder. Bunun üzerine Muhammet kendini İstanbul’a dönmeye zorunlu hisseder. Köydeki hiçlik ve gelişmemişlik Emine’yi boğmaktadır. Çelen Ali Muhammet’in İstanbul’a geri dönmesini onaylarken anne onun bu niyetine karşı çıkar. Zira anne ona yeni bir kadınla evlenebileceğini ve yeniden çocukları olabileceğini söyler. Köylüler de Muhammet’i köyde kalması için telkin ederler.

Muhammet’in Eşi Emine’yi Terk Ederek Köyde Kalması Bir sabah İstanbul trenine binen aile yola çıkar. Fakat bir istasyonda su almak bahanesiyle trenden inen Muhammet trene geri dönmez. Köyüne geri dönen Muhammet yeniden evlenir ve eski işini bırakmak zorunda kalarak daha ağır işlerle uğraşmaya başlar. Ne yeni eşinden ne yeni işinden ne de yeni çocuğundan memnun olmayan Muhammet Emine’ye özlem duyar. Onu bıraktığı için pişman olur. Geceleri rüyasında Emine’nin adını sayıklayan Muhammet’e bir sabah inme iner. Bunun üzerine eşi kısa sürede başka bir erkeğe kaçar. Neredeyse her gününü Emine’yi düşünerek geçiren Muhammet yapmış olduğu şeyin pişmanlığıyla yaşar. İstanbul’a geri dönmeyi düşünse de artık çok geçtir. Köyün öğretmeniyle tanışan Muhammet, köyün değirmenlerini kendisinin yaptığını söyler ve Emine’nin adını sayıklar.

Temalar

Pişmanlık Cüce adlı öykünün başkarakteri olan Muhammet, askere gitme yaşının gelmesiyle İstanbul’da görev yapar. Şehir hayatıyla tanışmasının ardından Muhammet köye geri dönmez ve orada Emine’yle evlenip iki çocuk yapar. Marangozluk yaparak geçimini sağlar. Fakat yıllar sonra köye geri dönen Muhammet ailesinin ve köylülerin de isteği üzerine geri dönmez. Eşiyle çocuklarını İstanbul’a geri gönderirken kendisi köyde kalır. Yeniden evlenip çocuk sahibi olur. Fakat köyde hiçbir arzusunu ve beklentisini karşılayamayan Muhammet geri kalan hayatını Emine’yi özleyerek ve almış olduğu karardan pişmanlık duyarak geçirir.

ZEKİYE BENİMDİR

Kişiler

<i>Öğretmen</i>	Anlatının ben-öyküsel anlatıcısı aynı zamanda başkarakterdir.
<i>Müfettiş</i>	Köy okulunu teftiş eden müfettiştir.
<i>Halim</i>	Eski müfettiştir.
<i>Zekiye</i>	Öğretmen'in özel ilgi duyduğu öğrencisidir.

Detaylı Olay Örgüsü

Öğretmenin Öğrencilere Çiçek Ektirmesi Köyün okulunu teftişe gelen eski müfettiş Halim Bey, hem öğretmenlere hem de köylülere kök söktürmüştür. Köylülerin yaptığı hiçbir işi beğenmemiş ve sofrasına en iyi yemeklerle içkilerin koyulmasını istemiştir. Fakat ondan sonra gelen müfettişten bütün köylüler memnun kalmıştır. Zira köylülerin hiçbir işine karışmaz ve onlar için oldukça zor olan hayatı daha da zorlaştırmak istemez. Köye her gelişinde köylülere yük olduğu ve bundan utandığı düşünülür. Fakat bir gün müfettiş öğretmenden tarlalara çiçek dikilmesini ister. Öğretmen uygun tarlası olan köylülerden ricada bulunur. Tarlasında ve bostanında yer olan köylüler rengârenk çiçekler ekerler.

Öğretmenle Zekiye Arasındaki İlişki Sınıfındaki öğrencilere çiçek dikme görevi veren öğretmen çok az öğrencinin uygun yeri olduğunu görür. Neyse ki müfettiş öğretmeni kızılıy kolu, kooperatif kolu ve diğer konularda sıkıştırmamaktadır. Sınıfındaki en sevdiği öğrenci olan Zekiye, tarlalarına en güzel çiçekleri eker. Öğretmene ekmek yapar, onun bütün işlerine yardım eder ve onun ders anlatışını can kulağıyla dinler. Öğretmen Zekiye'nin kendisine aşık olduğunu düşünür. Aslında öğretmen de Zekiye'yi sevmektedir. Tarlaya dikilen çiçeklerin karın doyurmadığını söyleyen annesi bütün çiçekleri yolar. Günler sonra okula ağlayarak gelen Zekiye durumu öğretmene anlatır. Olaydan sonra Zekiye'nin annesi gibi huysuz olacağını düşünüp ondan vazgeçen öğretmen, kısa bir süre sonra onun annesi gibi olmadığını anlar ve beşinci sınıfı bitirdikten sonra onun için bahçe alıp çiçek ekmesini sağlamak ister.

Temalar

Umursama *Zekiye Benimdir* adlı öyküde Baykurt, bir köy okulunda görev yapan öğretmenin Zekiye adındaki öğrencisine karşı duyguları anlatır. Zekiye öğretmenin ev işleriyle ilgilenir, ona yemek yapar ve derslerde öğretmeni can kulağıyla dinler. Zekiye'nin oldukça duyarlı ve duygusal bir kız olduğunu gören öğretmen, ilerde onun en güzel çiçekleri yetiştireceği bir bahçe almak ister. Öğretmenin henüz küçük bir çocuk olan Zekiye'yle evlenmek istediği görülür.

NAMAZDAN ÖNCE OYUN

Kişiler

<i>Hasan</i>	Anlatının başkarakteri cezaevine girip çıkmış bir köylüdür.
<i>Deligöz Ali</i>	Oyundaki yoksul köylülerdendir.
<i>Mahmut Ay</i>	Oyundaki yoksul köylülerdendir.
<i>Koca Şali</i>	Köyün ileri gelenlerindedir.
<i>İmam</i>	Köydeki caminin imamıdır.

Detaylı Olay Örgüsü

Cemaatin Cuma Namazını Beklemesi Caminin gölgeliğindeki kahvede Cuma namazını kılmayı bekleyen köylüler sıcak havaya rağmen nezle olmuşlardır. Cezaevine birkaç defa girip çıkmış olan Hasan'ın geldiğini görürler. Cemaat namaza durmak istese de imam henüz vaktin gelmediğini söyler.

Boş vaktini değerlendirmek isteyen köylüler Hasan'dan cezaevinde öğrendiği tahsildar oyununu oynamasını isterler. Köylülere ne yapmaları gerektiğini anlatan Hasan oyuna başlar. Mekanda bulunan herkes oyuna katılmalıdır.

Ezanın Okunmasını Beklerken Tahsildar Oyununu Oynamaları Ata biner gibi bir övenderenin üstüne binen tahsildar ilk önce bekçiye seslenir ve muhtarın çağrılmasını ister. Bekçi rolündeki köylü muhtar rolündeki köylüyü çağırır. Muhtar tahsildarı ağırlar ve ona ikramda bulunur. Memleketteki havadisleri öğrenmek ister. Tahsildar ona hayvan ve tarla çalanları anlattıktan sonra bir öğretmenin devlete isyan ettiğine değinir. Öğretmen köylünün üzerine çok fazla iş ve vergi yüklendiğini söylemesinin yanı sıra toprakların adil bir şekilde dağıtılması konusunu açtığına da değinir. Fakat köylüler devletten ve varlıklı sınıftan yana tavır alırlar. Daha sonra tahsildar köylülerden vergileri toplamaya başlar. Çoğu köylünün istenen bedelleri ödeyecek parası yoktur. Mahmut Ay ve Deligöz Ali'yle kapışan tahsildar onlardan zorla para almaya çalışır ve onları adli kurumlarla tehdit eder. Kişiler arasındaki çekişme kavgaya dönüşür ve herkes rol yaptığını unuttur. Ezanın okunmasıyla birlikte camiye giden köylüler namaza doğrulurlar.

Temalar

Toplumsal Sınıf *Namazdan Önce Oyun* adlı öyküde, cezaevinde cezasını çektiği yıllarda Tahsildar adlı bir oyun öğrenmiş olan Hasan'ın oynadığı oyun aracılığıyla toplumda yaşanan sınıf çatışmasına değinilir. Devletin ve varlıklı sınıfın temsilcisi olan tahsildar, oldukça zor şartlar altında yaşayan köylülerden her şeylerini alır. Köylüler sınıf bilincine sahip değildir. Oyun sırasında anlatılan bir olayda öğretmenin sömürülen sınıfların hakkını savunmaya çalıştığına değinilir. Fakat köylüler ezen sınıfların yanında tavır alırlar. Köylüler başkaldırmak istemektedirler fakat ellerinde bunu gerçekleştirebilecek bütüncül bir düşünce dizgesi yoktur.

BEŞİK ÖRTÜSÜ

Kişiler

<i>Züra</i>	Anlatının başkarakteri olan köylü kadındır.
<i>Şakkafa</i>	Züra'nın eşidir.
<i>Göçen Fatma</i>	Züra'nın komşusudur.
<i>Karahallı Şükrü</i>	Satıcıdır.
<i>Saim</i>	Züra'nın çocuklarından biridir.

Detaylı Olay Örgüsü

Züra'nın Şakkafa'yı Leğen Almaya Göndermesi Ramazan ve Kurban Bayramlarında leğeni olmadığı için gömbe yapamayan Züra bu durumdan muzdariptir. Bayram günlerinde çocuklarına gömbe yapamamanın üzüntüsünü ve eksikliğini yaşar. Her seferinde Göçen Fatma'dan leğen ödünç alan Züra son seferinde komşusuyla kavgaya tutuşmuştur. Onları kaynanası ayırmış ve Züra Göçen Fatma'dan bir daha leğen istememeye and içmiştir. Şafakla birlikte uyanıp soğan ekmeye başlayan Züra beş yaşına gelen Saim'in artık beşik örtüsüne ihtiyaç duymadığını ve bunu satarak leğen alabileceğini düşünür. Hışımla eve gelen Züra beşik örtüsünü alıp Karahallı Şükrü'ye 120 lira karşılığında satar. Akşam vakitlerinde evden dönen eşi Şakkafa'ya Burdur'daki çarşıya gidip leğen alması gerektiğini ve paranın geri kalanıyla da istediği şeyi alabileceğini söyler. Ertesi sabah Şakkafa atına binip yola çıkar.

Şakkafa'nın Çarşıdan Leğen Almadan Dönmesi Eşinin eve dönmesini sabırsızlıkla bekleyen Züra leğende yapacağı gömbelerin hayaliyle yanıp tutuşur. Kocasını iyi karşılamak için küllü suyla çarşafı yıkar. Evi temizler ve yemek yapar. Son kandili de eşi için ayırıp su ısıtır. Daha fazla çocuk sahibi olmak istemese de leğenin şerefine eşikle birlikte olmak ister. Gece vakitlerinde Şakkafa'nın geldiği duyulur. Avluya çıkan Züra eşini karşıladıktan sonra leğeni aramaya başlar. Eşinin şaka yaptığını düşünerek leğeni nereye sakladığını sorar. Çarşıya vardığında tüfeğini tamir ettirmek için

tüfekçiye girmiş olan Şakkafa, tüfekçinin söylemlerine kanarak battal tüfeğini satıp kırmalı yeni bir tüfek almıştır. Bundan dolayı leğen alacak parası kalmamıştır. Bunu duyan Züra Şakkafa'ya saldırır ve onu ısırır. Vurabildiği her yerine vurur. Canı acıyan Şakkafa Züra'ya karşılık verir. Züra yere kapanıp ağlamaya başlar. Evde suyun ısıtıldığını ve çarşafların yıkandığını gören Şakkafa hatasını anlar. Yerde ağlayan eşinden özür diler ve onu kucağına alıp yatağa götürür. Bir dahaki bayramdan önce leğen almaya söz verir.

Temalar

Takıntı *Beşik Örtüsü* adlı öyküde Baykurt, yoksul bir köylü kadın olan Züra'nın yıllardır leğen hayaliyle nasıl yanıp tutuştuğunu anlatır. Bayram günlerinde çocuklarına gömbe yapmak için leğene ihtiyacı vardır. Artık komşusundan leğen ödünç almak istemediği için beş yaşındaki oğlunun beşik örtüsünü satarak kazandığı parayı eşine verir. Züra eşinden çarşıya gidip leğen almasını ister. Fakat Şakkafa da bir av bağımlısıdır. Eline geçen parayla Şakkafa kendine yeni bir tüfek alır. Köylüler için arzuladıkları en basit şeyleri bile almak oldukça zordur. Köylü sınıfının içinde bulunduğu acınası durum gerçekçi uygulamalarla ortaya koyulur.

TÜFEKÇİ

Kişiler

Mahmut Usta Anlatının başkarakteri bir tüfek tamircisidir.

Delikanlı Dağ köylerinden birinde yaşayan bir köylüdür.

Detaylı Olay Örgüsü

Tüfek Tamircisinin Ustalaşması Genç yaşlarından itibaren tüfek tamiriyle uğraşmış olan Mahmut Usta hiçbir eğitim almadan ve çıraklık yapmadan deneme yanılma yoluyla tüfek tamiri alanında kendini oldukça geliştirmiştir. Tüfek tamirciliğinde ustalaşan Mahmut'a tamir etmesi için başka şeyler de getirilir. Mahmut Usta tamir etmeyi bildiği şeyleri 2-3 günde onarır fakat tamir etmeyi bilmediği şeyler üzerinde birkaç gün çalışır. Sorunlar karşısında çözüm yolları bulmayı sever. Bundan dolayı hiçbir müşteriyi geri çevirmez. Bu sayede herkesin saygısını kazanır. Mahmut Usta bir konuda kesin karar vermeden önce her açıdan düşünür. Bundan dolayı ne aşırı dindarlara ne de aşırı ateistlere asla katlanamaz. Hiçbir konuda çabuk karar vermez.

Tüfek Tamircisinin Delikanlıya Ders Vermesi Bir gün dağ köylerinden birinden gelen bir delikanlı Mahmut Usta'dan parabellumunu tamir etmesini ister. Delikanlı bir kız yüzünden adam vurmaya karar vermiştir. Mahmut usta delikanlıya niyetinin kötü olduğunu ve vurulup öldürüleceğini söyler. Fakat delikanlı On Yedinci Piyade Alayı yakınındaki bir köyde yaşayan hocadan aldığı muska sayesinde kendisine asla kurşun işlemeyeceğini söyler. Mahmut Usta delikanlıya bunun safsata olduğunu ve hiçbir muskanın kurşunu durduramayacağını söyler. Delikanlının iddiasında ısrarcı olduğunu gören Mahmut Usta muskayı sınamak ister. Bir horoza bağlanan muskaya tüfekle ateş edilir. Muska parçalara ayrıldığı gibi horoz da paramparça olur. Mahmut Usta delikanlıya sinamadan hiçbir şeye inanmamasını öğütler. Delikanlı sevdiği kızın kendi hakkı olduğunu ve onu istediğini söyler. Mahmut Usta'ysa delikanlıya kız üzerinde hak iddia edemeyeceğini ve başka bir kızı sevebileceğini söyler.

Temalar

İnanç *Tüfekçi* adlı öyküde Baykurt, deneme yanılma yoluyla tüfek tamirini öğrenmiş ve bir konuda karar vermeden önce enine boyuna düşünmeyi kendine destur edinmiş bir tüfekçiyle delikanlı arasındaki çatışmaya değinir. Henüz hayatı yeterince tanımayan delikanlı sevdiği kızı almak için adam vurmaya karar verir. Bir din istismarcısının yazdığı muska sayesinde karşıdan gelen kurşunlardan korunacağını sanır. Fakat Mahmut Usta delikanlıya hayatının en önemli dersini verir. Bir şeye inanmadan önce onu mutlaka sınaması gerektiğini öğütler.

DELİGÖZ ALI'NIN DÜĞÜNÜ

Kişiler

<i>Deligöz Ali</i>	Düğünü yapılan köylü anlatı kişisidir.
<i>Hasan Çavuş</i>	Bağnaz bir yaşlı köylüdür.
<i>Arabacı Mahmut</i>	Oyun oynamayı ve eğlenmeyi seven bir köylüdür.
<i>Kürt Hüseyin</i>	Yolsul bir köylüdür. Eşi loğusa dönemindedir.
<i>Çotur Ali</i>	Anlatının başkarakterlerinden biridir ve köylüdür.
<i>Kalender Osman</i>	Anlatının başkarakterlerindedir ve köylüdür.
<i>Toklucu Hamdi</i>	Hayvancılık yapan bir köylüdür.
<i>İmze</i>	Bakkaldır.

Detaylı Olay Örgüsü

Deligöz Ali'nin Düğününün Yapılması Geline alınacak olan armağanlar, düğün eşyaları ve diğer hazırlıkların tahmin edilen süreden fazla sürmesi üzerine kış mevsimi gelir. Dolayısıyla Deligöz Ali'nin düğününün diğer bahar mevsiminde yapılması planlanır. Fakat köylülerin daha fazla beklemek istememesi ve düğünün bir an önce yapılmasını istemeleri üzerine kış mevsimine rağmen düğünün yapılmasına karar verilir. Gerekli hazırlıklar yapılır ve düğün organize edilir. Düğün oldukça sıkıcı bulunmasına rağmen yemek ikramları ve çalgıcılardan memnun kalınır. Deligöz Ali'nin evi haricinde Hasan Çavuş'un, Arabacı Mehmet'in ve Kürt Hüseyin'in evinde de konuklar ağırlanır. Oldukça bağnaz bir inanca sahip olan Hasan Çavuş'un evinde bağlama çalınmaz. Arabacı Mehmet'in evindeyse aksine kağıt oyunları oynanır ve eğlenilir. Konuk ağırlamak istenmesine rağmen köylülerin baskısı nedeniyle evini açan Kürt Hüseyin loğusa döneminde olan eşini soğuk odaya alıp misafirlerini ocaklı odada ağırlar.

Kalender Osman'ın Uyuyan Çotur Ali'nin Ağzına Yellenmesi İlerleyen saatlerde rehavete kapılan konuklar uykuya dalarlar. Uyanık olanlar uyuyanlara çeşitli oyunlar oynarlar. Kalender Osman, uyurken aşırı derecede horlayan Çotur Ali'nin açık ağzına yellenir. Konukların kahkahalarıyla uyanan Çotur Ali pis kokudan ve kahkahalardan kendisine kötü bir şey yapıldığını anlar ve küfür etmeye başlar. Kendisine ne yapıldığının söylenmesi halinde bir toklu kestireceğini söyleyen Çotur Ali'ye Kalender Osman'ın ne yaptığı söylenir. Çotur Ali Kalender Osman'ın yalağa atılmasını ister. Gelenek gereği en fazla yemeği verecek olan kişinin isteği yerine getirilecektir. Kalender Osman yalağa atılmamak için en fazla beş kilogram helva teklif ederken Çotur Ali Kalender Osman'ın yalağa atılması için altı kilogram helva teklif eder. Bunun üzerine Kalender Osman yalağa atılır. Hipotermi tehlikesi geçiren Kalender Osman ocağın önüne getirilir ve anadan üryan soyulur. Bakkal İmze'de dört kilogram helva olduğu için elde olanla idare edilir. Kürt Hüseyin loğusa eşine de helvadan ikram eder.

Temalar

Gelenek *Deligöz Ali'nin Düğünü* adlı öyküde Baykurt, Anadolu kırsalında evlenmek üzere olan bir çiftin düğününde yaşanan geleneksel bazı olaylara değinir. Köylülerin baskısı üzerine düğün erken bir tarihte yapılır. Yemekli ve çalgıcılı bir düğün olmasının yanı sıra düğünün sahipleri dışında başka köylülerin evlerinde de konuklar ağırlanır. Herkes kendi meşrebince düğün kutlamasını yapar. Kalender Osman'ın uyurken horlayan Çotur Ali'nin açık ağzına yellenmesi olayıysa komik unsurlar içerir. Köylüler en çok yemeği ikram eden Çotur Ali'nin isteği üzerine Kalender Osman'ı soğuk havada yalağa atarlar.

KEZİBAN GELİN

Kişiler

<i>Keziban</i>	Anlatının başkarakteri köylü bir kadındır.
----------------	--

<i>Kara Satır</i>	Keziban'ın eşidir.
<i>Tombak Nine</i>	Köyün yaşlılardandır.
<i>Öğretmen</i>	Öykünün ben-öyküsel ve dış-öyküsel anlatıcısıdır.

Detaylı Olay Örgüsü

Kara Satır'la Keziban'ın Çok Fazla Çocuğu Olması Genç yaşta Kara Satır'a eş olmuş olan Keziban birer buçuk yıl arayla sekiz çocuk dünyaya getirmiştir. Doğan her çocukla birlikte doğuran kadının fiziksel olarak çöktüğü söylene de Keziban oldukça sağlıklı görünmektedir. Yoksul köylü çift bu kadar çok çocuk yapmış olmaktan pişmandır. Zira çocuklara bakacak ve onları yetiştirecek maddi güçleri yoktur. Kara Satır'la Keziban daha fazla çocuk sahibi olmamanın yollarını arar. Onların sorunlarını dinleyen öğretmen onlar için bir çözüm yolu bulmak ister. Askere giden ve gidecek olan her oğlu için devletten para istemeye karar veren Kara Satır eli boş döner. Müşterisinden de para almakta zorlanmaktadır.

Keziban'ın Yeniden Hamile Kalması Bir gün öğretmen Kara Satır'ın Keziban'ı dövdüğünü duyar. Kara Satır öğretmene Keziban'ı eşyaların ve aletlerin yerini bilmediği için dövdüğünü söyler. Hâlbuki kavganın nedeni başkadır. Kezban öğretmene yeniden gebe olduğunu ve heybenin üstüne düşen gebenin ikiz doğuracağına inan Kara Satır'ın kendisini dövdüğünü söyler. Keziban dört aylık hamiledir. Keziban'ın durumuna üzülen öğretmen, onun ne hayaller ve umutlarla evlenip Kara Satır'a bunca yıl nasıl katlandığını düşünür. Öğretmen Keziban'ın öyküsünü anlatmaya karar verir.

Temalar

Ataerkillik *Keziban Gelin* adlı öyküde Baykurt, Anadolu kırsalındaki köylerde yaşayan yerlilerin bilinçsizce çoğalmalarına ve bundan dolayı birçok sorun yaşamalarına değinir. Köylüler için yoksulluğun en temel sebeplerinden biri de çok fazla çocuk dünyaya getirmektir. Keziban'ın sekiz çocuğu vardır. Artık çocuk yapmaya tövbe etse de yeniden gebe kalır. Eşi Kara Satır'ın zihni batıl inançlarla doludur. Mesnetsiz sebepler yüzünden eşini sürekli döver. Keziban çile dolu bir hayat yaşamaya mahkum edilir.

BUĞDAY EKME ZAMANI

Kişiler

<i>Patoğlan Ali</i>	Anlatının başkarakteri köylü bir erkektir.
<i>Molla Veli</i>	Patoğlan'ın amcası ve kaynatasıdır.
<i>Elif</i>	Patoğlan'ın eşi ve kuzenidir.
<i>Süllo Çavuş</i>	Patoğlan'ın babasıdır.
<i>Selvero</i>	Molla Veli'nin eşidir.
<i>Şevket</i>	Molla Veli'nin mirasçı oğludur.

Detaylı Olay Örgüsü

Patoğlan'ın Kaynatasının Tarlalarından Birini Ekmeye Karar Vermesi Amcasının kızıyla evlendikten sonra bir süre köyden uzaklaşmış olan Patoğlan Söke'de çalışıp köye geri dönmüştür. Fakat toprağı ve hayvanı olmayan Patoğlan ailesini geçindirmekte ciddi zorluklar yaşamaktadır. Zira eşi Elif düzenli olarak gebe kalmaktadır. Eylül ayında sisin çökmesiyle kendini kaybeden Patoğlan kaynatasının tarlasını sürmeye karar verir. Gerekirse onlarla kavga edip çatışmayı göze alır.

Patoğlan'ın Kaynatasıyla Kavga Etmesi Tohumları alıp yola çıkan Patoğlan Elyaka'nın toprak sahiplerinden olan kaynatasının tarlasına gelir. Molla Veli Elif'i evlatlıktan reddetmiş ve ona hiçbir şey

birakmamaya and içmiştir. Patoğlan tarafından toprağının ekildiğini gören Molla Veli hisşimla kendini dışarı atar ve ona engel olmaya çalışır. Molla Veli'nin varisi olan Şevket de olaya dahil olur. Molla Veli, Patoğlan, Şevket ve Emine arasındaki kavga amansızca devam ederken olaya Patoğlan'ın kardeşi Mustafa da dahil olur. Uzun süren kavganın sonunda ayakta kalabilen tek kişi Patoğlan Ali olur. Patoğlan Ali eşini kontrol eder. Beline çok fazla darbe almış olan Elif yere yığılmıştır. Patoğlan Ali'nin çocukları yaşananların ardından hiç konuşmadan korkulu gözlerle babalarına bakarlar.

Temalar

Ataerkillik “Sürecek tarlası olmayan Patoğlan Ali'nin kayınbabasının tarlasını sürmesi ve kavgaları *Buğday Ekme Zamanı*'nda anlatılır. Tarla yüzünden çıkan kavgalar en çok işlenen temaların başında gelmektedir. Anne ve baba kızlarını sevdiğine değil de zengin, toprak sahiplerine vermek isterler. Kızlar da sevdiklerine kaçarlar. Yoksulluk ve imkansızlık birbirini seven gençlerin karşısına aşılması zor dağlar gibi dikilir” (Yanardağ 2005, 164).

AYI KAPANI

Kişiler

İbrahimkul Anlatının başkarakteri bostan sahibi bir çiftçidir.

Doğan Çarıkız Yakup'un oğludur ve yoksul bir köylü çocuğudur.

Detaylı Olay Örgüsü

İbrahimkul'un Bostana Kapan Kurması Sırtındaki büyük bir demir ayı kapanyla köye giren İbrahimkul herkesi şaşkına çevirir. İbrahimkul'un etrafını saran kişiler kapany ne yapacağını sorarlar. İbrahimkul onların sorunlarını yanıtlar. Köydeki tek bostana sahip olan İbrahimkul'dan her hasat döneminde yüklüce karpuz çalınmaktadır. Bu durumdan ve köyün tembelliğinden usanmış olan İbrahimkul bostana kapan kurmaya karar vermiştir. Yıllarca köyde muhtarlık yapıp köylüleri toprağı ekmeleri için teşvik etmişse de başarılı olamamıştır. Köylüler ekili tarlalardan hırsızlık yaparak geçinmektedirler. Ortaköylü bir demircide yaptırdığı kapany kurduktan sonra İbrahimkul nöbet tutmaya başlar. Bostanın yanından birkaç çocuğun geçtiğini görse de onlardan şüphelenmez. Etrafın sakin ve sessiz olduğunu görmesiyle uykuya dalar.

Hırsızlardan Birinin Kapana Yakalanması Bostanın yanından geçen bir tepede gece yarısını beklemiş olan çocuklar İbrahimkul'un uyuduğunu hesap ederek bostana yönelirler. Bostana giren çocuklar taşıyabildikleri kadar karpuz alıp yüklenirler. Fakat kapanyın çıkardığı sese uyanan İbrahimkul koşarak çocukların olduğu yere gider. Koşarak kaçan bir çocuğundan ardından ateş açsa da onu vuramaz. Kapana giden İbrahimkul bir çocuğun parçalara ayrıldığını görür. Ertesi sabah çocuğun kim olduğuna bakmayı düşünse de gözüne uyku girmez ve ölmüş çocuğun cansız bedenine bakar. Ölen çocuk Çarıkız Yakup'un oğlu Doğan'dır. Çocuğun çok güzel hava okuduğunu hatırlayan İbrahimkul onun ölmesine çok üzölür ve yaptığı şeyden pişmanlık duyar.

Temalar

Pişmanlık *Ayı Kapanı* adlı öyküde, köyde bostan ekip çiftçilik yapan ender kişilerden biri olan İbrahimkul'un, sürekli olarak bostanında hırsızlık yapılması üzerine kapan kurmaya karar vermesi ve bu eyleminin sonuçlarını derinlemesine düşünmeden hareket etmiş olması işlenir. Gece vakitlerinde İbrahimkul'un kurduğu kapana yoksul bir ailenin oğlu olan Doğan yakalanır ve hayatını kaybeder. Çocuğun yoksul babasını ve neşe içinde hava okumasını hatırlayan İbrahimkul derin bir pişmanlık yaşar.

BİR ALIM SATIM SENEDİ

Kişiler

Öğretmen Ben-öyküsel anlatıcıdır ve anlatının başkarakterlerindedir.

<i>Dudu</i>	Osman'a satılan bir köylü kızıdır.
<i>Molla Veli</i>	İmamdır.
<i>Gandi Mehmet</i>	Köy kurulu üyesidir.
<i>Deli Musa</i>	Dudu'yu Osman'a satan köylüdür.
<i>Osman</i>	Çakır'ın oğludur. Deli Musa'dan Dudu'yu satın alır.

Detaylı Olay Örgüsü

Öğretmene Misafir Gelmesi Günün son dersinin tamamlanmasıyla birlikte öğretmen evine döner. Günlerdir çeşitli yemekler yaparak bitirdiği fasulyenin yerine kumpir yemeye karar verir. Az da olsa yalnızlıktan muzdarip olan öğretmen öğrencilerinin mutluluğuyla kendini avutmaktadır. Dışarıdaki gürültü üzerine dışarı çıkan öğretmen büyük bir kalabalıkla karşılaşır. Dışarıda bir düğün kutlaması olduğu bellidir.

Dudu'nun Osman'a Satılması Gandi Mehmet'le Deli Musa öğretmenin evine konuk olurlar. Öğretmenin yalnız olması ve tek başına yaşıyor olmasına sitem ederler. Mutfağın durumu özellikle Deli Musa tarafından eleştirilir. Yanında getirdiği Dudu onlara patatesten yemek yapar. Öğretmen Dudu'ya yardım etmek ister fakat Dudu öğretmenle konuşmaz. Deli Musa öğretmene evlenmeyi önerir ve ona bir kız bulmayı teklif eder. İsteddiği takdirde ona Dudu'yu verebileceğini söyler. Köydeki bir erkeğin tek başına yaşamasının doğru olmadığını ve her erkeğin en az bir kadınla olması gerektiğini söyler. Bir süre sonra Çakır'ın Osman elindeki bir senetle Deli Musa'nın yanına gelir. Öğretmen Gandi Mehmet'in tarla sattığını sanır. Fakat aslında satılan Dudu'dur. Deli Musa Çakır'ın Osman'a Dudu'yu satar. Daha sonra Dudu'nun satılmasını kendine dert eden öğretmen ona sahip çıkmadığı için kendine kızar.

Temalar

Ataerkillik *Bir Alım Satım Senedi* adlı öyküde köylü kadınların birer mal veya meta olarak görülüp para veya mal karşılığında nasıl satıldıkları anlatılır. Köylülerden biri olan Deli Musa Dudu'yu Çakır'ın oğlu Osman'a satar. Dudu'nun Osman'a satılmasının ardından bir senet oluşturulur. Olaya şahit olan öğretmen olup biteni şaşkınlıkla izler. Dudu'yla evlenmeyi kabul edip onu kurtarmak istemiş olan öğretmen, bunu yapmamış olduğu için vicdan azabı çeker.

ORMANDA BİR OLAY

Kişiler

<i>Urluboyun</i>	Anlatının başkarakteri hayvancılık yapan bir köylüdür.
<i>Şiko</i>	Köyde dükkân sahibidir.
<i>Dursun</i>	Urluboyun'un yengesidir.

Detaylı Olay Örgüsü

Urluboyun'un Ormana Gitmesi Boş zamanlarında Şiko'nun dükkanında altmış altı oynamayı çok seven Urluboyun, gün boyunca bir an önce işinin bitmesini ve dükkana gidip oyun oynamayı bekler. Keçileri için ormandan dal toplaması gerekmektedir. Orman köyün harman yerindedir. Dursun yenge Urluboyun'u eve çağırır. Kendi evine giden Urluboyun eşine yağlı bir ekmeğe yemek istediğini söyler. Zira unu kendi getirmiş yağı da eşinin bulmasını bekler. Eşinin yaptığı hiçbir işi beğenmeyen Urluboyun'a diğer kadınlar oldukça yetenekli ve güzel görünmektedir. Köyün muhtarıyla anlaşamaz ve onun kendisine oyun oynayacağından şüphelenmektedir. Dursun yenge Urluboyun'a ormana gitmek istediğini söyler.

Urluboyun'un Ormanda Vurulması İkili birlikte ağaçlardan dal toplamaktadır. Fakat kısa bir süre sonra atlı ormancının tüfek sesleri duyulur. Dursun yenge bir yana Urluboyun başka bir yana kaçır. Urluboyun ormancının biri tarafından açılan ateşle vurulur. Urluboyun'un öldüğünü sanan Dursun yenge feryat etmeye başlar. Ormancının gitmesi üzerine Dursun yenge köye seslenir. Öldüğü sanılan Urluboyun köye getirilir. Neyse ki kaba etinden vurulmuştur. Bugüne kadar ormancılar vurdukları herkesi öldürmüşlerdir. Urluboyun'a saplanmış olan kurşunu fare ölüsüyle çıkarmaya çalışırlar. Ormancının altı ay boyunca olayın yaşandığı bölgeye gelmeyecek olmaları köylüleri sevindirir.

Temalar

Şiddet *Ormanda Bir Olay* adlı öyküde Baykurt, ormanlardan izinsiz ve kaçak olarak faydalanan yoksul köylülerin devlet görevlileri olan ormancılar tarafından nasıl vahşice cezalandırıldıklarını anlatır. Köyün yanındaki tek ormanlık alandan keçileri doyumak için dal toplayan köylüler ormancılar tarafından vurulurlar. Ormancılar tarafından vurulan çoğu köylü hayatını kaybetmiştir. Fakat anlatının başkarakteri Urluboyun şans eseri hayatta kalır.

KÖR OSMAN'IN TARLASI

Kişiler

Kör Osman (Mantıklı) Avdanlı köyünden olan anlatının başkarakteri henüz küçük yaşlardayken ebeveynlerini kaybetmiştir. Bundan dolayı bekçilik, çobanlık, çerçilik, ırgatlık vb. işler yaparak geçimini sağlamış ve bir aile kurmayı başarmıştır. Toprak Dağıtım sayesinde eline geçen tarlalarla maddi olarak rahata kavuşur. Fakat bölgenin önemli toprak ağalarından Hacı Kadir'e borçlanarak topraklarını kaybeder. Sosyalist içneciden edindiği bilgiye göre Hacı Kadir'in kanunlara aykırı hareket ettiğini öğrenen Kör Osman ona karşı çıkar. Fakat yalnızca kendi çıkarı için hareket eder ve diğer mağdurlara yardım etmez.

Sitemkâr "Kafan çalışmıyor öyleyse!" diyeceksin. Kafam da çalışıyor ama şu boklu dünyaya geldim geleli bir avuç buğday saçamadım, bir evlek ekin ekemedim" (Baykurt 2019, 352).

Mücadeleci "Anam babam, ben şu kadarken ölmüş. Duvar diplerinde kalakalmışım. Acımış, ekmek vermişler de başka karılar büyütmüşler beni. Kardaşlarım ayak altında çiğnenmiş. Bir ben kurtulmuşum" (Baykurt 2019, 353).

Adil "İçimden dedim ki: "Götünüzü yırtın dürzüler! Zaten siz benim karaltımızı istemiyorsunuz! Devlet sağ olsun, aslan gibi geldi tuttu elimizden! Tutmasa sizin yarım dönüm toprak verip de soğan ekin diyeceğiniz mi vardı?" (Baykurt 2019, 354).

Kararlı "Hacı Kadir dedi: "Ulan nere gidiyorsun?" "İlçeye gidiyorum." "Ne yapacaksın ilçede?" "İşim var?" "Ne işin var?" "Var bir işim, sana ne?" (Baykurt 2019, 359).

Hacı Kadir Kör Osman'ın ortakçısıdır ve köyün büyük toprak sahiplerindendir.

Hacı Yusuf Köyün toprak sahiplerindendir.

Detaylı Olay Örgüsü

Kör Osman'ın Devletin Verdiği Toprağı Kaybetmesi Avdanlı köyünde dünyaya gelmiş olan Kör Osman genç yaşta ailesini kaybetmiştir. Bundan dolayı küçük yaşlardan itibaren bekçilik, çobanlık, ırgatlık vb. işler yaparak geçimini sağlar. Yıllar sonra Toprak Dağıtım yetkilileri köye gelip topraksız köylülere toprak tahsis eder. Başlangıçta kendisine bir tarla verilen Kör Osman'a daha sonra ikinci tarla da verilir. Toprak ağalarının tahakkümünün sona erdiği düşünülürken üretim yapmanın yalnızca toprakla bitmediği ortaya çıkar. Zira toprak sahibi olan köylülerde üretim araçları yoktur. Bundan dolayı Kör Osman Hacı Kadir'den borç para ve hayvan alır. Veresiye defteri tutmaya başlayan Hacı Kadir Kör Osman'ı her geçen gün daha fazla borçlandırır. Evlilik, çocuk, giyim, erzak ihtiyaçları için de Hacı Kadir'den sürekli borç alan Kör Osman'ın borcu ödenemez noktaya gelir. Bundan dolayı yıllar sonra Hacı Kadir Kör Osman'ın topraklarına sahip olur.

Kör Osman'ın Toprağını Geri Alması Yeniden ücret karşılığı köyde çeşitli işler yapmaya başlayan Kör Osman Sosyalist işneceyle karşılaşır ve ona durumu anlatır. Sosyalist işnece Kör Osman'a ilçeye gidip portuso vermesini önerir. Zira devletin köylüye dağıttığı topraklar yirmi yıl boyunca başkasına devredilememektedir. Bunu öğrenen Kör Osman Hacı Kadir'e borçlarını çalışıp ödeyeceğini, tarlalarını geri almak istediğini söyler. Tarlaların geri verilmemesi durumunda ilçeye şikâyetle bulunacağını söyler. Bunun üzerine Hacı Kadir geri adım atar. Kör Osman'dan bu bilgiyi kimseye vermemesini ister. Yıllar sonra Ova köyünde bekçilik yapan Kör Oman öğretmenle buluşur. Kör Osman'ın sekiz yüz lira borcu kalmıştır.

Temalar

Sahtekârlık *Kör Osman'ın Tarlası* adlı öyküde Baykurt, Tarım Dağıtım tarafından topraksız köylülere dağıtılan tarlalara zengin toprak ağaları tarafından nasıl el koyulmaya çalışıldığına değinir. Hacı Kadir, Toprak Dağıtım sayesinde toprak sahibi olan Kör Osman'ın tarlalarına onu borçlandırarak el koyar. Fakat Hacı Kadir'in yaptığı şeyin yasa dışı olduğunu öğrenen Kör Osman şikâyetle bulunmaya karar verir. Hacı Kadir Kör Osman'ı almış olduğu karardan vazgeçirmek için ona tarlalarını geri verir. Fakat Hacı Kadir Kör Osman'dan edindiği bilgiyi kimseyi paylaşmamasını ister. Bu sayede Hacı Kadir diğer köylülerin kandırıp sömürmeye devam eder.

ESKİ KOVANLAR

Kişiler

<i>Dursun Efendi</i>	Köy okulunun öğretmenidir.
<i>Kel Adam</i>	Öğretmenin arıcılık yapan arkadaşıdır.
<i>Topal Refik</i>	Erkek bir köylüdür.
<i>Deli Kadir</i>	Erkek bir köylüdür.
<i>Ramiz</i>	Kavacıklı bir köylüdür.

Detaylı Olay Örgüsü

Öğretmenin Köylüleri Aydınlatmaya Çalışması Ayıboğan köyünde yaşayan insanlar, neredeyse yapacak hiçbir işleri olmadığından oldukça yoksuldurlar. Almancılar ve Rusçular olarak ikiye bölünmüş olan köy halkı kavga etmekten başka hiçbir şey yapmamaktadır. Hane sayısı oldukça az olan köyde hayvancılık yapıp tarımla uğraşan tek kişi köy öğretmeni Dursun Efendi'dir. Dursun Efendi köylülere örnek olmak için okulun bahçesinde kümes hayvanları yetiştirir ve domatesle salatalık eker. Dursun Efendi yetiştirdiği hiçbir şeyden köylülere ikramda bulunmaz. Bunun yerine onların üretmelerini ve kendi ürettiklerini tüketmelerini ister.

Köylülerin Yeni Tip Kovanlar Yapmayı Öğrenmeleri Günler sonra Dursun Efendi köye kel bir arkadaşını getirir. Köroğlan'ın söylediği türküler dinlenir. Dursun Efendi arkadaşına köyü gezdirip tanıtır. Arkadaş köylülerin kendi kültürlerinden ve coğrafyalarından habersiz olmalarıyla dostâne bir şekilde alay eder. Birkaç gün sonra Köroğlan minareden öğretmenin arkadaşının herkese para dağıtacağını duyurur. Köyün meydanında herkesin toplanması üzerine kel adam arıcı olduğunu ve ücretsiz olarak arıcılık dersleri vereceğini duyurur. Başlangıçta derslere kimse, özellikle kadınlar, katılmazlar. Fakat daha sonra öğretmenin de çabalarıyla derslere olan ilgi artar. Arılar, arıcılık ve kovan yapımıyla ilgili birçok şey öğrenen köylüler teorik bilgiyi uygulamaya döker. Yeni yapılan kovanlar sayesinde arılardan daha çok verim alınır. Üretmeye başlayan ve ürettiğini kazanca çeviren köylüler çalışmayı alışkanlık haline getirirler. Kovanlar köyün birçok yerine yayılır ve köylüler öğretmene arıcıyla daha önce tanıştırılmadıkları için sitem ederler.

Temalar

Bilim-Teknoloji "Köye öğretmen arkadaşını ziyarete gelen bir kişinin köylüye ön ayak olarak, onlara arıcılıkla ilgili yeni bilgiler vererek, verimi artırmalarını sağlaması *Eski Kovanlar* da

anlatılmaktadır. Köylü kendisini her bakımdan aydınlatacak, elinden tutacak, ön ayak olacak insanlara muhtaçtır” (Yanardağ 2005, 162). Arıcının yapmayı öğrettiği yeni kovan tipi sayesinde köylüler arıların verimini artırır ve kısa sürede ciddi meblağlarda para kazanmalarını sağlar. Uzun yıllar yeniliğe ve gelişime önyargıyla yaklaşmış olan köylüler yapmış oldukları hatayı anlarlar.

Kaynakça

Baykurt, Fakir. *Çilli, Karın Ağrısı, Cüce. 7.* Düzenleyen Kenan Kocatürk. İstanbul, Beyoğlu: Literatür Yayınları, 2019.

Yanardağ, Mehmet Fetih. *Fakir Baykurt'un Hikâye ve Romanlarının Tema ve Yapısı Üzerine Bir İnceleme.* Doktora Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya: İnönü Üniversitesi, 2005.

Yanardağ, Mehmet Fetih. «*Fakir Baykurt'un Hikâyelerinde Tema.*» Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2007: 227-263.